

BOGDAN-ALEXANDRU  
STĂNESCU

Copilăria  
lui Kaspar Hauser

Ediția a II-a revăzută

POLIROM  
2021

## Cuprins

Tătuțu . . . . .	7
Ion Maiorescu . . . . .	36
Balkan. . . . .	50
Barbut. . . . .	59
Crematoriul . . . . .	68
Spre Ciocănești, Călărași. . . . .	83
Duhul din lampă . . . . .	94
Scriu despre Ashbery . . . . .	125
Popa Mihai . . . . .	140
Ninge în Tyria . . . . .	190
Playing it hard. . . . .	210
Knossos. . . . .	223
<i>Mulțumiri</i> . . . . .	273

Îmi amintesc că ploua și tata încerca să pară vesel, dar în mașină domnea o tensiune pe care am înțeles-o mult mai târziu. De altfel, în memoria copilăriei mele nu există spații de trecere, fie plouă din greu, lung, cu zilele, fie e căldură toridă. Ori e zăpadă așezată în strat gros, care ajunge până la ultima treaptă a scării de bloc. Tata câștigase casa la proces, dar se angajase să ne găsească un alt apartament, ceea ce a și făcut, într-un bloc nou construit la Brâncoveanu, după care începea un șantier mocirlos cât vedeai cu ochii, de fapt, până la liziera formată din casele bătrânești de pe Stoian Militaru, case mici, cu gard de lemn sau din fier forjat, cu cișmele la stradă. În spatele blocului se ridicau din noroi gherete și barăci unde dormeau muncitorii, iar ziua duduiau pe acolo neîntrerupt camioane Roman, totul ordonat în jurul centralei de termoficare din beton gri. Era un bloc construit special pentru muncitorii de la ITB și familiile lor, așa că pe toată lumea o cam durea în cur de el, drept care șantierul din spate a rămas așa ani buni. Grădinița se afla la vreo 20 de minute de mers pe Stoian Militaru și până unde începea strada cu cișmele. Mama mă lua în brațe și traversam așa oceanul de noroi. Era mereu întuneric, pentru că intra în tură dimineața devreme, așa că trebuia să mă ducă cu noaptea-n cap. Eram un copil agresiv și certăreț, nu mă integram în comunitate, așa că probabil mă lăsa acolo în fiecare dimineață cu inima strânsă. Eram deja la a patra grădiniță de când ne-am mutat acolo: ultimele două mă refuzaseră după perioada de probă tocmai pentru că îmi băteam colegii și aveam crize de furie care nu se potoleau decât în prezența Mamei,

câteodată nici atunci. Aveam spasme care-mi chirceau picioarele, mă încovoiam pe jos și izbeam cu picioarele în tot ce-mi ieșea în cale. Plângeam până-mi pierdeam cunoștința, scui-pam, îmi ieșeau pe gură înjurături pe care nici educatoarele nu le știau.

Vara, axa acestei noi lumi era o dâră de lichid care tăia trotuarul din fața scării exact în două, pornind de sub ușa misterioasă a ghenei de gunoi, unde se căsca în beton o gaură destul de mare încât să iasă prin ea șobolanii grăsuți și să străbată într-o goană disperată terenul nostru de fotbal până la ghena scării alăturate. Orice am fi făcut atunci, undeva, în spatele conștiinței noastre, era activ instinctul de vânător, știam că unul dintre ei poate țâșni oricând, așa că trebuia să fim pregătiți. Ghemul gri, zdupăitor avea un traseu foarte clar, avea o misiune prestabilită și îndelung discutată, alegând drumul cel mai scurt, mai drept, trecând peste orice obstacol, fără a o coti la stânga sau la dreapta, pentru că știa că va ajunge unde trebuie, orice s-ar întâmpla. Șobolanul își miza viața pe drumul cel mai scurt, parcurs în viteză, se încovoia, își aduna toată forța în musculatura spatelui și a burții și executa niște salturi scurte, spasmodice, menite să-l poarte în întunericul găurii. Important era atunci primul șut: unul dintre noi trebuia să-l prindă în plin, cu spițul: dacă reușeam, animalul era derutat, îngrozit, devenea agresiv, își uita scopul inițial, începea să se învârtă, să descrie cercuri ca într-o cușcă, iar al doilea șut îl rănea cu adevărat, pentru că atunci îl orientam înspre zidul unde era desenată o poartă de fotbal cu vopsea vișinie, unul dintre noi se poziționa pe o bară a porții,

altul dincolo, iar ceilalți formam un semicerc, ca la jocul 21, animalul devenea agresiv, scoțea niște sunete sfâșietoare, de pasăre mare, încerca să rupă cercul, primea lovitură după lovitură, proiectat în zid, unde lăsa pete mici, franjurate de sânge, până încremenea de frică lângă perete, tremurând, și atunci ne adunam lângă el și-l izbeam în cap până îi ieșeau creierii pe bot, printre cei doi dinți lungi, gălbui, și ne sărbătoream victoria cu urlete, plimbând de la unul la altul cadavrul animalului, mimând groaza, încercând să-l ridicăm cu șiretul spre pieptul celui de lângă noi. De multe ori ajungeam acasă cu tricoul pătat de sânge și Mama se speria, crezând că iar mă bătusem, dar eu știam că sunt doar semnele victoriei. Așadar, un fir de lichid infect străbătea terenul nostru dinspre ghenă până la baza unor tomberoane, unde se aduna, vara, o baltă în care dizolvam carbid, din care se găsea peste tot prin șantier.

Nu părăseam spatele blocului decât pentru a merge „în față“, la cumpărături, trimiși de părinți când se zvonea că „se bagă“ ceva, carne la măcelărie, banane și portocale la alimentara, în luna decembrie doar, sau, din când în când, conserve. Îmi amintesc și acum gustul minunat al laptelui concentrat cehesc, Tatra, pe care am pus mâna după câteva ore de stat la coadă. În rest, viața noastră avea loc exclusiv acolo, în cele două jumătăți de teren de fotbal despărțite de dunga trasată de lichid. Evenimentele vieții noastre erau bătăile care schimbau ordinea ierarhiei pe scară, luptele cu cei din scara D, invizoacele sau cornetele cu ac în vârf. Invizoacele erau bucăți de sârmă din cupru, încă izolate, pe care le îndoiam până luau forma

unui proiectil ascuțit și cu care trăgeam folosind un crăcan din același material și o bucată de elastic. Lăsau urme dureroase pe piele, iar dacă izolația era ruptă, intrau de-a dreptul în carne. Cel mai bun și mai inventiv era Suraj, de la etajul opt, care era la început și șeful nostru în toate jocurile și bătăile organizate. Taică-su era fugit în Germania, unde se zicea că e boxer profesionist, iar el trăia cu sor-sa, Mioara, o fată tăcută și retrasă, și bunică-su, un țigan negru, masiv, în putere, care nu vorbea niciodată. În primii ani, Suraj îmi bătea la ușă seara și ieșeam pe preș, unde stăteam în cur și ne uitam pe cele câteva copii xerox, legate cu pânză roșie pe cotor, după *Rahan*, pe care mi le adusesese Mama. Nu știam să citim nici unul în franceză, așa că ne imaginam poveștile, interpretând imaginile în care eroul preistoric se lupta cu rinoceri uriași, canibali, chiar și dinozauri. Apoi Suraj i-a trimis vorbă lui tac-su și ăla a început să-i trimită teancuri de *Rahan* și de *Pif* pe care i le descifram eu. Inventam dialoguri, intrigi, nume de personaje pe care le preluam din colecția de Jules Verne din care-mi citea Mama înainte de culcare. Apoi Suraj a început școala și n-a mai trecut pe la trei, dar își păstrase atitudinea de protector față de mine, mai ales că între timp devenise stăpânul cartierului. Era un Lord al ghenelor și al noroaielor, chiar dacă devenise evident că va rămâne foarte mic de statură și nici prea solid nu era, însă avea o eleganță și o șiretenie care păreau din altă lume. Din când în când era provocat de câte unul de la altă scară, care voia să-i ia locul, iar atunci avea loc un adevărat ritual: ne adunam în spatele centralei termice care stăpânea șantierul în

mijloc, formam un cerc, iar Suraj, indiferent de vreme, se dezbrăca până la brâu. Celălalt devenea încet-încet nesigur pe el, ca șobolanul după prima lovitură. Îi simțeam cu toții frica, putea și știam deja că Suraj își va păstra coroana. Era slăbănog, dar bine legat, cu pielea închisă la culoare, de un maroniu mai deschis totuși decât al bunicului, știa să stea în gardă, lovea cu disciplină, respecta niște reguli pe care doar el le știa și pe care noi le ghiceam, dar ca pe elemente ale unui ritual pe care nu-l înțelegeam. Adversarii erau nedisciplinați, loveau haotic și, de fapt, se fereau să-l lovească la față, pe când Suraj știa de la început că prima lovitură e cea mai importantă și dădea înspre baza nasului sau în plex. Lupta nu ținea niciodată prea mult, adversarul era pe jumătate învins din capul locului: majoritatea nu știau să dea cu pumnul, așa că se bazau pe forța fizică, pe lupta corp la corp, dar Suraj era iute și atunci am înțeles de ce se dezbrăca, scăpa, aluneca din orice priză ca un animal de apă cu pielea umedă. Eram deja mare când Suraj a fost învins de Atofane, care se făcuse un mălău, ca tac-su, care era șofer pe o basculantă Roman imensă, pe care o parca câteodată în spatele blocului, pe șantier, și de unde cobora mort de beat. Atofane avea un cap mare, de bivol și probabil că avea polipi, pentru că vorbea mereu înfundat și-și trăgea mucii după fiecare cuvânt. Suraj rămăsese mic, îi venea până la piept, dar reputația lui era încă puternică, nimănui nu-i trecea prin cap să-l înfrunte, mai ales că știam că poartă un briceag fluture, pe care-l deschidea cu o mișcare de film, din încheietură. Purta batic pe cap, așa cum văzuse într-o revistă trimisă de

taică-su, și umbla cu Doina de la doi, despre care se știa că-i lasă pe băieții mai mari să se simtă bine cu ea în spatele centralei, seara. Atofane, care era de-o vârstă cu el, rămăsese însă în grupul nostru, al celor mai mici, un fel de semișef, dar unul fals, pentru că era genul care ne chinuia, ne lua cu japca lucrurile și, mai ales, câteodată ne punea mâna pe cur într-un fel care ne speria. Atunci, în vara despre care vorbesc, cred că eram prin clasa a doua sau a treia, mă întorceam fericit de pe Stoian, pentru că-mi picase la guma Ülker, pe care-o vindeau țigăncile în curte, ultima surpriză care-mi lipsea din colecție, adică Burruchaga, pozat în plină foarfecă, una dintre cele mai rare. Ăștia de la scară știau, pentru că le arătasem pe drum, așa că Atofane mă aștepta la colțul blocului, cu un rânjet mare pe fața lui ca un dovleac răscopt. Am bănuit de la început ce se va întâmpla, dar n-am putut face nimic, n-am avut prezența de spirit să ascund colecția prinsă cu elastic undeva, în chiloți sau în teniși.

— Ia dă, mă, să văd și io, a întins mâna autoritar. Hai, că nu ți le iau...

Am desfăcut catarama ghiozdanului care avea desenat pe el un cangur albastru cu un alt ghiozdan mic în dinți. I-am întins teancul de surprize, simțeam că mi se adună lacrimi în colțurile ochilor și aș fi vrut să adorm, să dispar de acolo, de frică pentru ce se va întâmpla, de milă pentru colecția mea strânsă în timp, dar și de rușine pentru că aș fi vrut să-l omor, dar nu aveam curaj. Mi le-a luat din mână, a desfăcut elasticul și a început să se uite prin ele.